„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 37. У Новом Саду у уторак 6. (18.) марта 1884. ГОДИНА XIX.

Политички преглед.

Кад је „велеможни“ министар **Тиса** пре неколино дана у сабору угарском устао у обрану законског предлога владиног о грађењу железничке пруге Мункач Бескид, рекао је како би та пруга држави овој **за случај рата с Русијом** од велике користи била, јер би се помоћу њеном војска и војна опрема врло брзо могла бацити на аустро-угарско-руску границу и даље у Русију. Те речи његове велеможности дале су повода „Одеском Вјестнику“ да пошље пријатељску опомену влади будимпештанској, у којој између осталог наваља: „Но господин Тиса и Мађари заборављају, да би она железница, која би по њиховом мишљењу мађарску војску у Галицију и даље у Русију пребацила, могла и руску војску превести у — Мађарску“. — Ово је доста јасно одговорено. „Меродавници“ будимпештански не би требали да се играју ватром, јер се и нехотице могу ожећи.

Приликом ђенералне **расправе о буџету у парламенту аустријском** очитовао је младочески посланик др. Грегер, да Славени у Аустрији хоће да остваре народносну равноправност, дочим такозвани уставоверци једино за тим иду, да Славене Немцима потчине. Усљед ове тежње аустријских Немаца, рече Грегер, постао је парламенат бечки бојиштем међу појединим народностима, на огромну штету парламентаризма. Устав се може и мора поправити, али не једнострано, искључиво у корист једнога или другога племена, јер у Аустрији има само једно јемство слободе, а то је: мир међу народима. Грегер дотакао се у свом говору и спољашње политике, те је у погледу такозваног зближења међу Русијом и Немачком рекао. У овој ствари стојимо пред застртом сликом, и нема тога, који би већ данас могао рећи, да ли ће нам та слика пријатељско или противничко лице показати, кад уклонимо копрену, која је сада скрива испред наших очију. — Не би згорег било, кад би Грегерове речи о јемству слободе у Аустрији уважили и „меродавни“ кругови угарски — док је још за времена.

У београдском министарству унутрашњих дела постављена је по „Н. Б. Дн.“ нарочита **комисија за измену досадање географске поделе срезова у Србији**. Измена ова спровешће се тако, како би се растојања од села до среских канцеларија смањила, а и сам број житеља појединих срезова изједначио бар приближно, тако, да у једном не буде 4—5 хиљада глава пореских, а у другом једва 2 хиљаде. Ова комисија отпочела је већ да ради 27 пр. мес. Чланови су ове комисије М. Ђ. Милићевић помоћник министарства унутрашњух дела, ђенерал-штабни мајор Станојло Стокић и један писар министарства унутрашњих дела. — Новаковић отпочиње дакле већ своју реформаторску еру. Кад срезови по „напредњачком“ плану „измењени“ буду, биће и владавина „напредњачка“ обезбеђена, а за тим се и иде овом „изменом.“

Зближење међу Русијом и Немачком дало је повода разноврсним новинарским нагађањима и слепаријама, од којих је можда најгрђа била она, што ју је пре неколико дана обнародовао инглески „Стендерд“. Лист овај знао је причати већ о неком савезу међу Русијом, Немачком и Аустро-Угарском. Тврдио је, да је Русија зајемчила Аустро-Угарској посед Босне и Херцеговине, и да се обвезала повући своју војску с аустро-угарске и немачке границе. Русија се по „Стендерду“, била и на то обвезала, да не ће потпомагати Французе у њиховим тежњама за осветом и да ће у свези с Аустро-Угарском подржавати садашње стање на балканском полуострву, и каквих лагарија ту јоште не беше нанизано. Инглески лист принуђен је сада, да сам собом опровргне сва поменута булазења своја. Повода овој промени мора бити да му је дала изјава „Жур. де Ст. Петерб.“, којом је овај лист демантовао „Стендердову“ вест о савезу међу Русијом, Немачком и Аустро-Угарском. „Стендерд“ не говори сада више о „уговору“ већ о „идентичним весома опширним протоколима“, у којима да су исписане све одлуке у ствари постигнутога споразума. Радило се, вели инглески лист, на томе, да се уклоне диференције, коју се међу Русијом с једне а Немачком и Аустро-Угарском с друге стране постојале. — „Стендерд“ повлачи се дакле натраг, а појава ова, све и да руски лист није ништа демантовао, сведочи и сувише добро, да и у овој најновијој верзији листа инглеског — нема ни трага истине.

Јавили смо већ, да су **пољски заступници у немачком државном већу** поднели предлог, којим траже, да се језик пољски у Познанској прогласи равноправним с језиком немачким. Пољаци су своја потраживања стилизовали у две тачке, које би се имале уврстити у закон о судству, а које гласе: прво, да се у оним деловима Пољске, који су 1772 године Пруској припали, пољски језик прогласи равноправним с језиком немачким; друго, где год се у подручју државе буде повела расправа међу странкама, које нису веште језику немачком, има им се придодати тумач, а осим тога има се у сваком појединoм таком случају саставити засебан записник у оном језику, којим се странка служила при расправи. — Према досадашњем искуству и познатој справедљивости Немаца у питањима народносним, може се сасма сигурно предсказати, да ће оправдане жеље познанских Пољака пусте остати. Сила не пита право. То није само у Немачкој тако. И мађарски глобус знао би о томе тушта причати

Обрачун међу Угарском и Тројединцом за годину 1881.

У седници угарског сабора од 29-ог пр. мес. расправљано је извешће одбора за закључне рачуне о обрачуну међу Угарском и Тројединцом за г. 1881.

Извештач Владислав Лукач рече, да је одбор за закључне рачуне испитао обрачун и нашао, да исти одговара како законима, тако и закључцима који су прихваћени приликом обрачуна за г. 1880.

Резултат прорачуна састоји се у овоме:

а) У погледу заједничког руковања:

Заједнички издатци земаља круне за годину 1881. — — —	185,298.683·29½
Заједнички дохотци — — —	28,261.020·60½
По томе заједнички чист издатак	157,037.662·69–
Од тога 5·5 пост. (припос Тројединице заједничким издатцима)	8,747.153·12—
Пошто пак 55 постотака чистог прихода Тројединице чине само износи мањак, што га Угарска има покрити — — — —	4,371.980·89½

У смислу зак. чл. XXX.: 1868. није Хрватска дужна, да тај мањак надокнади.

б) У погледу издатака унутрашње управе и њезина покрића.

Јавни приходи Тројединице у години 1881. — — — —	10,116.761·68½
Манипулациони издатци — —	2,161.903.09½
Чист приход	7,954.858·59—
Од тога иде:	
55 пост. за покриће заједничких издатака — — — — —	4,375.172·22½
45 пост. на трошкове унутарње управе — — — — —	3,579.686·36½
Овоме се има додати:	
а) жупнички бир у беловарској жупанији — — — — —	19,818·28½
б) паушал за превозарину и биљеговину — — — — —	20,000
	3,619.504·65—
Год. 1881. исплаћено је фактично за трошкове унутарње управе	3,320.307·91—
има се дакле Тројединици платити	299.196·74—

Одбор препоручује, да се обрачун узме на знање и саопшти сабору троједничком.

Јосип Мадарас жалио се том приликом у сабору што Тројединица не може властитим приходима да подмирује свој принос за заједничке послове. Ваша драга хрватско-славонска браћа, рече Мадарас, могу увидети да би сами остављени, морали сваке године из овога дизати јавне зајмове, да своје издатке подмири. Говорник жали, да Угарска мора и за год. 1881. да подмири мањак Хрватске у износу од 4 милијуна, но мило му је, што може хрватско-славонску браћу подсетити, како им је добро што 45% својих доходака могу трошити на своје унутрашње земаљске потребе, дочим Мађари могу за такове сврхе да употребе највише 20%. Жели, да приходи Тројединице порасту у толико, да буде могла подмиривати 55% заједничких издатака; буду ли пак Хрвати гајили своје држави непријатељске тежње, те моћиће законодавство нагодбени закон променити тако, да Тројединица у будуће свој мањак сама подмирује.

За тим је закључено, да се обрачун саопшти сабору троједничком.

ДОПИСИ.

Испод мале Капеле. Црквени одбор јасенички. Веће општине плашчанске.) Давно је било, кад сам последњи пут читаоцима овог народног органа „Заставе“ наше јаде и невоље у најкраћим цртама описао, а ни сад вам друго шта писати немам, већ старо наше зло, које је посејао међу нас наш злогласни и опаки поп-Перица са граничарским велбабином, а данашњим начелником плашчанске општине — Самуилом Косановићем.

Те јаде и невоље довољно сам нацртао у бр. 140. пр. год. а на име самовољну продају старог гробља јасеничког од стране ових старих грешника. Усљед јуначког и истрајног држања црк. одбора јасеничког продаја би уништена, ал се с тим не задовољише нека господа општине плашчанске. Кад се дакле није могло Луком Ходаком успети, треба сад овако: Ходак ступи у тајне договоре са Н. Г. из Јасенице, коме ће бајаги општина поклонити речено гробље а Лука ће давати све нужно за прављење куће. Ал се и ту у рачуну преварише, пошто црк. одбор законитим путем своје право брањаше непрестано. Ствар ова беше и до кр. котарске области неколико пута дошла и одлука од наведене области, на последњи закључак већа а и на уток црк. одбора јасеничког беше овака: да црк. одбор или скупштина докаже изводом грунтовним, да је речено земљиште црквено, или порезне опћине јасеничке и да се свако даље грађење куће обуставе и сад цела ствар стоји у том стадијуму и кад црквени одбор речено набави, доћи ће котарски поверник и ствар решити.

А сад да се осврнемо и на сл. веће. Пре свега чудити се морамо, откуд политична власт да се меша у црквени иметак? Кад баш за црквени одбор стоји изрично у царском рескрипту у §. 40. под ж) чува, умножава и управља имањем црквеним, парохијалним, школским и т. д. Овоме не треба даљег коментара ономе ко има памети, а ко је нема, с њим доле са управе. Знаду све ово та господа, али србождер плован Павличек ради за Ходака против Власа, пошто је поред гробља царска цеста а Лука хоће бартају, да ком Влаху кожу одере, јер међу Заборчанима нема користи. Тај плован толико је у већу успео, да су сви осим једног Тодора Момчиловића — жанио Србине, баш си јунак на мегдану — по његовој вољи гласали. Јако је у очи пао поступак Стевана Кокотовића и натпоручника Пешута. Ово су иначе ваљани људи, али их Павличек ипак на танак лед наведе. Сад је касно што се кајете.

Децембар 9. (21.) 1883. оставио је за собом у Јасеници спомен о началнику и већницима Луки Шипици и Мили Косановићу, као недостојнима те поште, као људима, који немају опште, већ себичне користи пред очима. Тај дан на срећу прошао је без мртвих глава, а да је нападнути Марко Милаковић онако вратио као што је добио о познатог брбљавца Васе Драгића било би крви, пошто се исти Драгић у кући Н. Г. опио, где су осим њега још 40 особа ракију и вино пили. Началник је позвао гласању и оне, који на то права немаху, само црквеном одбору да се на пут стане. Тако је осим јасеничана позвао: беговчане, блаћане, заборчане и шта се све није радило, само да се цел постигне. Против овог незаконитог поступка уложен је по срп. црк. одбору јасеничком протест на огулински кр. кот. власт, која ће ако иоле правична буде, потраживању одборском морати задоста учинити.

Сад ми преостаје још једно скромно питање на нашу епарх. административну власт: да ли је познато сл. епарх. администст. одбору ова навала већа општине плашчанске, којој су повода дали парох јасенички општински началник и благајник? На ово би могао код нас свако мирном савешћу одговорити са непобитном истином: познато. Ко се штеди и коме се кади за сад ћемо прећутати но не буде ли помоћи, прозборићемо — много опширније.

Гардиновци у Шајкашкој. (Прилози за споменик Бранков. Беседа у корист оснивања сеоске земљед. читаонице.) Уверен сам, да ће штов. читаоце изненадити допис, из овог маленог места, јер из наших мањих места ретко да се кад ко накани — на писање. Овоме није у свакој прилици узрок немар или нехат писмених људи, јер у маленим местима је оскудица и за обичне новости, а ствари, које би интересирале јавност управо су реткости.

У опште избија на површину та чињеница, да су наша мања места у последње време у сваком народносном подувећу напреднија и бржа, него неке наше вароши, где је много више интелигентних снага на окупу, које би требале народу у свима подувећима да предњаче.

Наше мало место које броји једва 1000 душа пробудило се из своје летаргије и почиње живети животом напреднијим, а да је тако, видећемо одмах.

Проглас за скупљање прилога на споменик „славуј-песника“ Бранка извршао је од централног одбора још пре 6 месеци — а резултат скупљања је досад малена, готово ништана свота од 500 фор.

Срце мора сваког Србина родољуба заболети, како се средишта наше интелигенције, наше вароши одазивају оном „див-песнику“, који је народ српски над-а-све љубио. Читајте извештаје одбора за споменик у Карловцима па ћете видити, да осим Суботице не даде на споменик песникова ни једно наше веће место ништа, — дочим се малена места приловима одмах почеше одазивати.

Наши Гардиновчани, не хотећи да и њих ко прекори због немара према поменутој народној ствари, послаше одбору карловачком мален прилог од 12 фор. 50 н. који је према нашим околностима задовољавајући.

Овдашње српско грађанство приредило је за време задњих месојеђа, о св. Сретенију, право српско весеље, „Беседу“ у корист оснивања „читаонице земљеделске“. Ово беше тежак задатак, пошто за таке ствари треба не само добре воље и истрајности, него и пожртвовања, но ми савладасмо и то и одржасмо беседу.

Наш вредни учитељ Јова Јаконић прими се ликовођства, те малени али одушевљени певачки збор тако лепо обучи у певању, да је овај могао светлим образом изићи пред публику.

Беседа испаде сјајно.

На првом месту држао је г. Ш. Радивојевић овдашњи трговац, предавање о „пријатељству“ — које је због своје занимљивости врло пажљиво саслушано. Хвала нека је г. Радивојевићу на овом његовом свесрдном суделовању. —

Лепе декламације Ивана Ј. Ивановића и Р. Петковића одекламоване су на опште задовољство присутних.

Певање збора је било изврсно, особито нам се допало „Бранково коло“. — Наше певачице гђце М. Бугарска и Хр. Илића добише од одбора лепе дарове од свежега цвећа са венцима народним. Живеле!

Декламације малених српчића М. Радивојевића и Ј. Марковића задовољиле су нас потпуно.

После првог дела отпочела је игранка и право српско весеље, које до беле зоре трајало.

Фала нека је целом приређивачком одбору, а особито председнику му г. пароху Ковачевићу, који се заузеше да беседа што сјајније испадне.

На каси је пало до 27 ф. од којих кад се одбије 13 ф. трошак око приређења беседе остаје чистих 14 ф. који је новац употребљен на оснивање сеоске читаонице, која је већем и основана. — Упис чланова дошао је до 20 и надати се да ће нам почетак успехом бити крунисан. Правила читаоничка поднета су вишој власти на потврду, од које очекујемо, да ће ове по народ користе, дружине штатуте потврдити. — Vederemo! До виђења! **Србин шајкаш.**

Дневне новости.

(Добротворна задруга Српкиња Вршчанака.) „Српство“ јавља: У недељу 26-тог фебр. одржала се конституујирајућа скупштина добротворне задруге Српкиња Вршчанака. Исту је отворила Председница привременог одбора гђа Софија Балашевића, а за тим је пероводница гђа Јулка Миловић-Нанчић поднела извештај о раду привременог одбора. Овај се извештај примио на повољно знање, као и извештај пр. благајкиње, из којег се извештаја види, да задруга сад већ располаже са 300 фор. и на предлог г. К. Гренчарског увела се у записник захвалност привременом одбору. Пошто је овим привремени одбор свршио своју задаћу — то се у име истога председница Софија Балашевића захвали на почасти, с којом је одбор до сад одликован био, а скупштина бира за председницу ad hoc гђу Балашевића, за перовођу Лазу Нанчића. За тим се прешло избору часница и одборница. После дужег саветовања изабране су једногласно за председницу: гђа Анка Лазаревића, за потпредседницу Софија Балашевића, за благајкињу Мила Недељковића, за пероводницу Јулка Миловић-Нанчић, за одборнице гђе Мила Токина, Милана Савића, Софија Андријевића, Амалија Радак, Анка Ђорђевића, Агница Спатарију, Јелна Драгића, Драга Первуловића, Даница Поповића, Маца Мандукића, Александра Обрадовића и гђца Мара Мандукићева. За прегледарке изабране су гђе Анка Цијука, Мила Цвејића и Тасика Недељковића. У одбор за оверовљење записника изабраве су гђе Тереска Петровића, Милева Бошковића и Драга Везенковића. После свршеног избора прешло се на поједине предлоге. — Г. Коста Гренчарски предложи, да се друштвени статути штампају. Примило се. Председница је на то повела реч о новосадској изложби женских рукотворина. Решило се, да се та читава ствар повери новом одбору. Јулка Миловић-Начић предлаже, да скупштина изабере неколицину од мушких, који ће женску задругу потпомагати у скупљању женских рукотворина за новосадску изложбу и који ће задрузи у разним приликама од помоћи бити. Предлог се прима и за такове скупштина бира г. г. Косту Гренчарског, Ст. Токина, школ. управитеља, Јоцу Недељковића, Др. Мишу Деметровића, Н. Брашована и Л. Нанчића. — Бранко Токин пита, да ли се под „школским управитељем“ разуме садашњи. Одговара му се, да се разуме свагдашњи. Најзад се повела реч о друштвеном патрону, али остављено је, да о томе донесе коначни закључак друштвени одбор. — Пошто се тиме дневни ред исцрпио, то председница затвори скупштину.

(Шта је са редовном општином вршачком?) Читамо у „Српству.“ И руско-турски је рат прошао, и свршила се окупација Босне и Херцеговине, и Инглези су бомбардовали Александрију, и Руси задобише Мерв и шта се није све догодило од 1877 г. па до сад, али заступство још стоји и као да и не мисли, да се опрости општинске дворане и управе. Већ је два месеца, откако је изаб-

рана редовна општина, па ипак још траје заступство! Како да се протумачи та и жалосна и смешна појава? Законити наследник има права судски да истера узурпатора из својег имања, па зашто не би и општине имале то право? Иначе могло би заступство да векује поред свег тога, што је изабрана редовна и законита општина те тиме да се подсмева и закону и народу. Крајње је време већ, да се органише редовна општина, а ако неће заступство да врши своју дужност и да одступи, онда треба новоизабрани скупштинари да се из све снаге своје заузму, да Вршац једном фактично дође до редовне општине.

(Атентат у Вршцу). У четвртак пред вече око шест сати ушла су у кућу овд. одличног грађанина г. Нике Формаћа два непозната човека. Код куће је била само жена споменутог грађанина, гђа Катица Формаћ. Чим су зликовци ушли у собу, одмах су забравили врата и метули образине на себе. Одмах су од упрепаштене госпође захтевали новаца, па кад она није хтела дати, претили су јој, да ће је штилетима убити. На то је она отворила касу и зликовци покупише банке и дукате, свега преко 2000 фор. Узевши новац, нагонили су јадну гђу, да попије чашу опијума, те паде онесвешћена на патос. Атентатори су међу тим очистили чуства и полиција им још није ушла у траг. Муж и син нашли су своју жену, односно матер онесвешћену, а надати се да то неће имати никаквих рђавих последица по њезино здравље. — Један од тих зликоваца храпав је и богињав, а био је истог дана после подне у кафани код Париза. Видећемо, хоће ли нашој полицији поћи за руком, да зликовце ухвати. „Српство“.

Политичке вести.

— „Пешт. Журн.“ пише, да су изгледи такозване либералне т. ј. Тисине странке у погледу предстојећих избора доста трајави, и да увиђање овог неповољног стања задаје доста главобоље његовој „велеможности.“

— 2-ог тек. мес. била је у Будим-Пешти конференција румунских бирача, којој је председавао митрополит Роман и на којој изабран одбор од пет лица, да изради програм и састави проглас, који ће се управити бирачима румунским. Програм овај већ је израђен. Ми ћемо га у идућем броју саопштити.

— И Бисмарков „Норд. Алг. Цајт.“ побија вест инглеског „Стендерда“, да је међу Русијом и Немачком и Аустро-Угарском склопљен некакав савез и да је о томе опширан уговор или записник састављен.

— Приликом свог рођен-дана примио је краљ талијански срдачну брзојавну честитку цара Виљема.

— Руски министар резиденат при двору цетињском Кујандер именован је дипломатским послаником руским на двору кнеза Александра бугарског.

— Гледстонова болест окренула је опет на боље.

— Из Цариграда јављају, да ће престолонаследник и супруга му за време њиховог тамошњег борављења становати не у Јилдис-Киоску, као што је у први мах било наређено, већ у царској палати Долма-Багче.

— Из Лондона долази вест, да су отпочела дипломатска разјашњења међу руском и инглеском владом у ствари заузећа Мерва. Лорд Гренвиљ имао је већ прилике, да своје назоре о овом питању петроградској влади на знање стави.

— Талијански и француски посланик у Каиру предали су влади мисирској идентичне ноте, у којима траже, да се одмах исплате оне своте, што их влада мисирска дугује поданицима дотичних држава у име накнаде штете, коју исти претрпише приликом задње узбуне и тиме проузрокованог лубардања града Каира.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

Скуп српскога ученог друштва.

30 јануара 1884.

Били су: председник Владимир Јовановић, чланови: А. Васиљевић, Ј. Ђорђевић, П. Срећковић, Ст. Тодоровић, Ст. Здравковић, Ј. Ристић, Г. Витковић. д-р Ј. Туроман, Ј. Жујовић, Ј. Авакумовић, С. Сретеновић, Д. Ђурић, М. Андоновић, С. Лозанић, Св. Вуловић, М. П. Шапчанин, Д. Стојановић, д-р Л. Стевановић, Ђ. Малетић. М Медаковић. Ст. Д. Поповић, Богољуб Јовановић, М. Бан, Љ. Ковачевић, Ј. Пецић, М. Валтровић, Драг. Милутиновић, др. В. Бакић. Св. Ивачковић, протосинђел Никанор, Св. Николајевић, др. М. Вујић, М. Петковић, др. Ст. Вељковић, Стојан Бошковић, М. Зечевић, др. Л. Докић, Гл. Гершић, К. Алковић, секретар Јован Бошковић.

Бр. 1. Председник отвара скуп овим речима:

Господо!

„Годишњи скуп друштву је прелаз из прошлости у будућност. Ту се природно отвара питање: шта је друштво урадило, шта ли му још остаје да ради у науци, коју је предузело, да обрађује и шири у народу“.

Наш поштовани друг, секретар друштва, г. Ј. Бошковић, изволеће вам прочитати извештај управе о друштвеној радњи, од последњег нашег скупа до сад. Оцена научне радње припада јавној критици, па критика има да изрече суд и о томе што је друштво до сад урадило на пољу науке. — Наше је, да промислимо о будућој друштвеној радњи. У овој радњи је дужност савести и части за све нас, па вас молим, да ми дозволите да овом приликом поведем реч о правцу њеном. — (Напомиње се значај науке у опште и разлаже, како је у напредном развитку њеном снага и моћ човештва, па онда се наставља:)

„Српско учено друштво позвано је, као што му име и статути казују, да буде средиште књижевне и научне радње у народу.

„Научна радња у народу мери се ступњем његовог развитка, али она је уједно и средство, да се народни развитак напред покрене и на више ступње подигне.

„Ризвитак снаге и моћи у народу наука оснива на двојакој радњи: прво на радњи, којом се искуства, знање и тековине наслеђене од прошлости суревњиво чувају од сваког губитка, па очуване прикупљају и усредсређују у рукама живих нараштаја, као капитал за даље тековине и даљи напредак, друго, на радњи којом се енергично и неуморно кроз све тегобе корача напред све бољим условима живота и све напреднијем развитку народне свести, снаге и моћи.

„Према овоме и српско учено друштво узело је својим статутима на себе двојаки задатак: да „обрађује и шири науку у народу“, и само подједнаким вршењем овога двојаког задатка може оно да одговори потребама народнога живота и напретка.

„Ширењем науке друштво има да припомогне да народ постане учесник у великом наслеђу умних и моралних тековина свију прошлих векова и свега савременог човештва. Раширена до опште свести, наука би увела народ у друштво и разговор са највећим духовима и карактерима, па би га поставила у стање, да чује и оне, који не живе више. Свет лошћу и снагом истина сазнатих у прошлости и садашњости, дух народни добио би полета у развитку свом, па би се развио до моћи, која ствара изворе и снаге за самостално обрађивање науке на домаћем огњишту.

„Досадањи књижевни и научни рад српски одговара, наравно, друштвеном стању и државним односима, у којима је рађен. За свих дванаест векова свога историјског живота, народ наш морао је да се крваво бори за услове опстанка и напретка. Своје име, свој језик, своје огњиште и своју тековину, своју политичку и духовну службу и независност, све ово морао је он да брани против варварских освајача, грабљивих „силеџија“ и „старих варалица“. Врлинама наслеђиваним од предака и развијеним према савременим условима живота, он се одржавао и у сред најтежих искушења. О енергију његовог духа разбијали су се и најпрепреденији византијски и римски покушаји и напади. Снагом свог духа и својим јунаштвом створио је он себи независну и велику државу, која је тежила, да савезом народне мисли са начелима класичке цивилизације и хришћанског морала, утврди основе снази и величини српској. (Наставиће се.)

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 3. (15.) марта.

Жито из Потисја	— — — — 79 81 ф.	10.15 ф.	10.30
„ „ „	— — — — 77 „ 78 „	10.— „	10.10
„ банатско	— — — — 76 „ 81 „	9.75 „	10.—
„ „	— — — — — „ — „	—.— „	—.—
„ „	— — — — — „ — „	—.— „	—.—
„ бачко	— — — — 79 „ 80 „	10.— „	10.20
„ „	— — — — 76 „ 78 „	9.80 „	10.—
Жито влашко	— — — — 76 „ 78 „	8.30 „	8.80
„ „ по квалитету	— — 74 „ 75 „	8.10 „	8.30
„ српско	— — — — 75·5 „	8.80 „	9.—
„ „	— — — — — „	—.— „	—.—
Узанц-жито за март-април 1884.	— — ф.	9·38 „	9·40
„ за септ.-октобар	— — — „	10.08 „	10·05
Раж мађарска	— — — — — „	8.— „	8.25
„ влашка	— — — — — „	7.60 „	7.75
Јечам за храну	— — — — — „	7.10 „	7.30
„ за пиваре	— — — — — „	8·— „	9·—
„ влашки	— — — — — „	6.90 „	7.10
Зоб трг. роба	— — — — — „	6.90 „	7.10
„ фина роба	— — — — — „	7.20 „	7.30
Узанц-зоб за март-април 1883.	— — „	6.91 „	6.93
„ за септ.-октобар	— — — „	—.— „	—.—
Проја мађарска	— — — — — „	6.60 „	6.75
„ влашка	— — — — — „	6.80 „	7.30
„ влашка за пролеће	— — — — „	7.40 „	—.—
Кукуруз, готова роба, банатски	— — „	6.60 „	6·65
„ „ „ влашки	— — „	—.— „	—.—
„ за јули-август банатски	— — „	—.— „	—.—
„ за септ.-август банатски	— — „	—.— „	—.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— — „	—.— „	—.—
„ за мај јуни 1884.	— — — — „	6·54 „	6.56
„ за јан. фебр. март, банатски нов	„	6.25 „	6.30
„ за јан. фебр. март, влашки нов	„	—.— „	—.—
Репица готова роба Kohl	— — — — „	—.— „	—.—
„ банатска	— — — — — „	—.— „	—.—
„ за август-септембар Kohl	— — „	14.— „	14 1/2
„ за јули-август банатска	— — „	—.— „	—.—
Горушица по квалитету	— — — — „	9.— „	9 50
Мувар „ „	— — — — „	9.25 „	10.—
Ланено семе по квалитету	— — — — „	12.— „	12.50
Кудељно семе „	— — — — „	13.25 „	14.—
Бикеч по квалитету	— — — — — „	7 — „	7.75
Пасуљ бели нови	— — — — — „	9.75 „	10.50
„ „ стари	— — — — — „	8.— „	8.50
„ шарени	— — — — — — „	7 — „	7.50
Погачице од репице	— — — — — „	6.50 „	7.—
Погачице од горушице по квалитету	— — „	5.50 „	6.—
Паприка трг. роба	— — — — — „	17.— „	18 —
„ фина роба	— — — — — „	45.— „	48.—
„	— — — — — — „	—.— „	—.—
Мед оцеђен	— — — — — — — „	37.— „	38.—
„ вошчан	— — — — — — — „	36.— „	37.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— — „	— — „	—.—
Восак рожнавски	— — — — — — „	142.— „	144.—
„ славонски	— — — — — — „	144.— „	146.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у пакови	— — „	9.25 „	11.—
„ „ узанц роба за нов. у бурадма	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у пакови	— — „	11.25 „	11·50
„ босанске гот. роба нова у бурадма	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у пакови	— „	9.25 „	12.75
„ „ узанц роба за нов. у бур.	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у пакови	— „	12.— „	—.—
Пекмез, готова роба, славонски	— — „	20·50 „	21 50
„ банатски	— — — — — „	—.— „	—.—
„ август-септембар славонски	— „	—.— „	—.—
Свињска маст варошка	— — — — „	58.— „	60.—
„ „ сеоска роба	— — — „	56.— „	58.—
Сланина сољена варошка	— — — — „	50.— „	51.—
„ „ сеоска роба	— — — „	47.— „	48.—
Шишарке прима мађарске 1882	— — „	16.— „	17.—
„ прима мађарске 1883	— — „	12.50 „	14.—
Шишарке секунда „ 1883	— — „	9.— „	11.—
„ прима српске 1881.	— — „	15.50 „	16.—
„ прима босанске 1883.	— — „	12.— „	13.—
Овчије коже српске по 102 ком.	— — „	131.— „	156 —
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.	„	43.— „	48.—
„ „ македонске по 56 ком.	„	150.— „	160.—
Јагњеће српске нове 102 ком.	„	90.— „	115.—
„ нове хрватске 102 комада	— „	110.— „	120.—
Козије хрватске за 56 кила	— — — „	64.— „	67.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила	„	—.— „	—.—
„ српске за 56 кила	— — — —	63.— „	67.—

све без ногу и рогова са 2% шконто.

Храна. Услед сразмерно слабих отказа жита за пролеће, одржао се чврст правац у житарском раду до половице ове недеље. Како смо пак добијали из иноземства рђава извешћа, а к томе имамо још и лепо пролетње доба, то је сасвим застао посао и млинови нису хтели куповати робу ни по нижим ценама од 10 новч. Овонедељни промет износи око 60.000 метер-центи. Ако подржи ово лепо време, то ће нудити имаоци још јефтиније своју робу. Кукуруз се слабо довози, а потреба се казује мало бољом, због чега се свршетком недеље радо плаћала добра роба до ф. 6·85. И овог пута могу само препоручити куп мај-јуни кукуруза. Јечам без промене. Цена зоби слабија, роба је довољно нуђена. Раж чврста у цени и тражи се за извоз.

Продукти. У послу са шљивама имасмо ове недеље само поминална бележења. Купаца слабо имаде и с тога се могу само у појединим случајевима поствћи тражене цене од имаоца робе. Ја сам продао неколико вагона босанских узанс-шљива по ф. 9·50. **Коже.** Ове недеље свршиће се вашар и може се рећи о истом, да је био добро похођен од странаца, те је тако у неким артикловима било врло живог посла и ако је у опште неповољан резултат, јер постигнуте цене, никако нису могле задовољити имаоце робе. Сада прелазим на поједине артиклове и могу јавити, да су продаване овчије коже банатске и бачке ф. 2·60 до ф. 3·40, српске ф. 1·30 до ф. 1·45, хрватске и босанске ф. 45·— до ф. 48·— Јагњеће коже, посао слаб и бележе дајчволиге ф. 45·— до ф 65.—, српске ф. 90·— до 110·—, јагњеће за ћурчије ф. 115·— до ф. 125·— Услед рђавих цена вуне, врло је отежан посао са овчијим и јагњећим кожама. Козије постигоше и то: ердељске ф. 130·— до ф. 135·— од килогр., бугарске ф. 59·— до ф. 60·— од 56 килограма. Двиснће (хеберлинге) мађарске коже ф. 160·— до ф 170·—, хрватске и босанске ф. 135.— до ф. 145·— од 102 ком. Јареће коже без икаква посла. Говеђе коже. Кравље летња роба ф. 105·— до ф. 108, воловске ф. 108·— до ф. 110·—, са рогови јесење ф. 95·— до ф. 100·— Коњске коже добро тражене и продано око 10—12.000 комада, а постигоше прима ф. 13·— до ф. 14·—, средње ф. 10·— до ф. 11·— од пара. Зверке. Око свршетка вашара биле су исте слабије тражене и цена лисица пала је са 25 новч., а зечина са ф. 2·— Крај свог садањег хрђавог посла, ипак се не може помишљати на много ниже цене.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је из штампе:

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ.

Уређује А. Хаџић.

Књига 137. (Свеска прва за годину 1884.)

У овој су свесци ови саставци: Критичке студије из данашње уставне теорије. I. Уставна монархија и начело народне суверености од Г. Гершића. — II. Митрополит Павао Ненадовић. Биографско-и торијска слика. Од Ђорђа Рајковића. — III. Српкиња домаћица. Од А. Хаџића. — IV. Сентандреја. Успомена Јаше Игњатовића. — V. Српске народне приповетке. Скупио их по Срему Дамјан Прерадовић: 1. Од зла горе. 2. Девојка и два мртваца. 3. Баруља. — VI. Књижевност: Хемија за средње школе по Прокопу Прахаски и другима написао М. Петровић. Критика Јована Бијелића. VII. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора 1882. године.

У раду матичином штампане су ове оцене: 1. Оцена Ђорђа Рајковића на „Народне приповетке“, које је по Срему скупио Дамјан Прерадовић. — 2. Оцена Саве Петровића на причу Стевана Ж. Ђурђевића: „Радоје и Даница“. — 3. Оцена дра Лаве Станојевића и дра Илије Огњановића и дело дра Милана Јовановића: „Кужне болести, од куд потичу, какве су, како се уклањају и негују“. — 4. Оцена Мише Димитријевића о јуначком спеву „Краљевићу Марку“ Мите Поповића.

Сваки члан, који је одговорио својим чланским дужностима, што се тиче плаћања чланарине, добија „Летопис“ бесплатно.

Члановима у месту доставља се „Летопис“ у кућу, а чланови са стране могу „Летописе“, који им припадају, сваки дан примити од „Благајнице Матице Српске“ у Новом Саду.

Ко од чланова жели „Летопис“ поштом добијати, ваља да пошље у име годишње поштарине 50 н. „Благајници Матице Српске“ у НовиСад, која води бригу, да се „Летопис“ тачно равашиљу.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

За кратко време изаћи ће из штампарије А. Пајевића у Новом Саду књига под насловом:

УСТАНАК У БОСНИ

од 1875. до 1878. год.

ГРАЂА ЗА НОВИЈУ СРПСКУ ИСТОРИЈУ РАТА ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ.

Садржај: Предговор. Приступ. I. Почетак устанка у Босни. II. Дипломација и херцеговачко-босанско питање. III. Устаничка чета на Бреговачи. IV. Босански бегунци. V. Радње јужно-босанског устанка. 1. Војевање с Турцима под Голубом Бабићем до доласка Деспотовићева. 2. Војевање с Турцима под командом Милете Деспотовића. 3. Војевање с Турцима после погибије на Црним потоцима.

Књига ће иснети 15 штампаних табака вел. осмине, а цена јој је 1 фор. 30 или 3 динара. Претплату примају у Аустро-Угарској књижарница браће Јовановића у Панчеву и књижарница Луке Јоцића и др. у Новом Саду. Из Србије шаље се претплата књижарници Велимира Валожића у Београду.

Доцније ће бити дућанска цена 1 фор. 50 н. или 3½ динара.

Претплаћује се до Благовести (25. марта) о. г. После тога рока биће књига скупља.

Умољавају се сл. уредништва српских листова, да изволе прештампати овај претплатни позив.

Сад је баш изишла из штампе

НОВА КЊИГА

ПРВИ ДАР.

ЗАБАВНО-ПОУЧНА КЊИГА ЗА НАШУ ДЕЦУ

СА СЛИКАМА

написао Ђорђе М. Бугарски.

Цена 50 новч. тврдо укориченој.

Добити се може у књижари Луке Јоцића и др. и штампарији А. Пајевића у Н. Саду.

СРПСКО НАРОД. ПОЗОРИШТЕ.

(Недељни ред представа.)

У уторак 6. марта: **„Поштењаци“**. Шаљива игра у 4 чина, написао Т. Баријер и Е. Капанди, превео Јован Хаџић.

У четвртак 8. марта први пут: **„Удадба по морању“**. Слика из живота у 5 чинова, с певањем, написао Коста Радуловић.

У суботу 10. марта први пут: **„Фуршанболови“**. Позоришна игра у 5 чинова, написао Емил Ожје, превео Бранко Мушицки.

У недељу 11. марта: **„Рат у мирно доба“**. Шаљива игра у 5 чинова, написали Мозер и Шентан, прерадио Бранко М. Јовановић.

Ред пловидбе

путничких бродова.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ, ЗЕМУН, ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом и недељом у 1 сахат по подне.

Из НОВОГ САДА у ТИТЕЛ, ЗЕМУН и ОРШАВУ: петком у 1 сахат по подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМ-ПЕШТУ: понедеоником, средом и суботом у ½ 11 сахата пре подне.

Нови Сад, 9. (21.) фебруара 1884.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

На основу одобреног прорачуна за годину 1884. продаваће се код ове обћине обћинска пашћа пустара у површине од 260 рала на дан 30 марта у 2 сата после подне на једну годину за пашу под закуп.

Што се до све обћег знања ставља с тиме, да се поближе дражбени увјети дневно за време уредовних часова, код овог уреда увидити могу.

Обћински уред у Батајници 3. марта 1884.

2—2 **Вукадиновић,** начелник.

Стечај.

У краљевско-српском министарству грађевина има неколико места како са инжињерима тако и са архитектама да се попуне.

Систематична плата годишње варира између 2020 и 3535 динара. Окружни инжињери и архитекти имају осим тога додадак годишњи за путне трошкове према закону.

Позивају се кандидати, који су свршили политехничку школу и у практици радили, да се са својим молбама и сведоџбама обрате краљевско-српском министарству грађевина у Београду најдаље до 30. марта (12. априла) 1884.

Кандидати који владају са каквим словенским језиком имаће првенство.

Бр. 6738. 26. фебруара 1884. год.

Краљевско-српско министарство грађевина.

1—3

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.